

מה לאי הושן

יוצא לאור ע"י מכון אבני הושן

חידושי ושיעורי מורינו
הגאון רבי שמואל ניימאן שליט"א
אב"ד אבני הושן – מאנסי

מכון
אבני
הושן

כג

פרשת תצוה | תשפ"ב

עניני הפרשה

עניני הפרשה

אבני האפוד היו לאות למעלת מידות טובות שהיתה עבודתה של רחל אמו

אבני האפוד היה מאבן שוהם דייקא

גם יש לבאר, מה טעם צווה הכתוב לקחת לאבני האפוד האבן ה'שוהם' בדייקא, וככתוב 'ולקחת את שתי אבני שוהם'. ועוד יש להוסיף, כי אבן השוהם היה האבן שבאבני החושן שעליה היה חקוק שמו של יוסף, כי היא היתה האבן האחד עשר בחושן, וכנ"ל מבואר ברש"י 'כי כסדר תולדותם סדר האבנים אודם לראובן, פטדה לשמעון, וכן כלם'. וצריך ביאור מה טעם נלקח לאבני האפוד דווקא האבן של שבט יוסף.

הרמז שהיה באבני החושן ובאבני האפוד

והנראה לבאר הענין בהקדם מה שכבר ביארנו במקום אחר, כי מהותה של אבני החושן שהיה חקוק על כל אבן שם של שבט אחר, היתה להורות על העבודה המיוחדת והפרטית שהייתה לכל שבט ושבט, ולפיכך היה לכל שבט אבן אחר וגם בצבע מיוחד, לומר כי עבודת כל שבט הוא באופן מיוחד ואין עבודתו של אחד דומה להשני. וכך גם ידוע לגבי הדגלים שהיה לכלל ישראל במדבר, שזה היה להורות על דרכי עבודתיהם המיוחדת לכל אחד בנפרד. אכן גם כשאמרנו שהיה לכל שבט ושבט עבודה מיוחדת, אמנם בכל זאת לכל אותם השבטים שבאו מאותו אם היה להם דרך עבודה בסגנון דומה אחד לרעותו, והיה בהן צד השווה לדרך עבודתו של השבט האחר מאותו האם. וממילא לגבי אבני האפוד נראה לומר, כי הלשון כת"ף מרמז על עניין העזר והסיוע שהאחד

שמות השבטים על אבני האפוד נכתב 'בנימין' מלא, אמנם כשנכתבו שמות השבטים באבני החושן נכתב 'בנימן' חסר, וטעמא בעי מאי שנא אבני האפוד מאבני החושן. גם צריך לדקדק, כי כאן באבני האפוד נכתבו שמות השבטים כתולדותם, וכפירוש רש"י 'כפי הסדר שגולדו'. אמנם שונה היה הדבר באבני החושן, כי שמה נכתבו לפי סדר אחר, וכמו שמפרש רש"י על הפסוק האמור באבני החושן (להלן פסוק כא) 'והאבנים תהיין על שמת בני ישראל שתים עשרה על שמתם פתוחי חותם איש על שמו תהיין לשני עשר שבט'. ומפרש 'איש על שמו. כסדר תולדותם סדר האבנים, אודם לראובן, פטדה לשמעון, וכן כולם'. ע"כ.

וברא"ם מבאר כוונתו, רצונו לומר כסדר שילדו האימהות, שהיולדות קודם חברתה היו כל בניה קודמים על שאר הבנים ולא נשגיח על הסדר שגולדו השבטים שהוא ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי כמו סדר תולדותם האמור באפוד. ויהיה לפי זה יששכר זבולון קודמים לדן ונפתלי וכו', עכת"ד.

והיינו כי יהיה הסדר באבני החושן, ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון, ורק אחר כך דן נפתלי וכו', וביאור 'כסדר תולדותם' היינו כסדר לידת אמותן, דהיינו הסדר שילדו אותם אמותיהם, ולא על הסדר שגולדו הם כמו שנכתבו באבני האפוד ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי וכו'.

וצריך ביאור במה נשתנו אבני האפוד מאבני החושן שנכתבו שמות השבטים בסדר אחר.

סדר כתיבת שמות השבטים באבני האפוד

בתורה הקדושה בפרשתו בעניין בגדי הקודש לאהרן הכהן, כתוב לגבי האפוד (שמות כח, ט) 'ולקחת את שתי אבני שוהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל. ששה משמתם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדתם'. ומפרש רש"י, 'כתולדתם. כסדר שגולדו, ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי, על האחת, ועל השנייה גד אשר יששכר זבולון יוסף בנימין מלא, שכן הוא כתוב במקום תולדתו, עשרים וחמש אותיות בכל אחת ואחת, ע"כ'. ונראה בדברי רש"י שאומר כאן שני דברים, האחד, כי שמות השבטים נכתבו כפי הסדר שהם נולדו דייקא, כי בפסוקי התורה מצאנו כמה פעמים שנמנו השבטים לא כפי הסדר שגולדו, וכאן באפוד צריך שיכתבם דווקא כפי הסדר שגולדו.

ועוד אומר רש"י, כי בנימין נכתב כאן באפוד בשם 'בנימין' מלא, ולא כמו שנכתב ברוב הפעמים בתורה 'בנימן' חסר, וגם זה משום שכך הוא נכתב במקום תולדתו, וככתוב בפרש בשלח (בראשית לה, יח) 'ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא שמו בן אונן ואביו קרא לו בנימין'. ומקור אלו הדברים הוא מסוגיית הש"ס (סוטה לו:), ובכך גם יוצא כי היה בשני האבנים יחידו חמישים אותיות, כ"ה באבן האחד וכ"ה באבן השנית.

דקדוק בדברי רש"י במה נשתנו אבני האפוד מאבני החושן

וכמה תמיהות יש במקראי קודש אלו, בראשונה, כי משמע בזה כי דווקא שנכתבו

עוזר לשני ע"ד מה שמסייעים לחבר בכתף. ולכך נחקקו כל שמות השבטים על האבנים שהיו על כתפות האפוד, להורות ולומר כי כלל ישראל שהם צאצאי השבטים - על אף שיש לכל אחד מהם דרך עבודה המיוחדת לו - צריכים תמיד לעזור ולסייע לכל אחד ואחד מישראל, וכלשון הכת"ף שמורה על העזר והתמיכה מחד לחבריה [ולכך לא נחקקו שם שמות השבטים על אבנים נפרדים, והיה שם רק שני אבנים שהיה מונחים על שני כתפות האפוד].

הביאור בשינוי סדר כתיבת השבטים באבני האפוד ואבני החושן

ובזה נוכל לבאר, כי היות שאבני החושן היה מורה על דרך עבודתו המיוחדת של כל שבט ושבט, וכנ"ל כל השבטים שנולדו מאותו אם היה להם דרך עבודה בסגנון דומה, לכך היו חקוקים שמותם כפי הסדר שנולדו לאימותיהם והיו רשומים כל האחים בני אותו אם ביחד וכפי הסדר של כל אם ואם בנפרד, כי כן הוא דרך העבודה של כל אותם השבטים בני אם אחד בסגנון דומה אחד לשני.

מה שאין כן באבני האפוד, שלא היה מורה על ענין הלז, רק על עניין העזר והסיוע בין כלל ישראל, ונתבו בסתמא כפי סדר תולדתן כמו שהם נולדו.

רחל אמינו מרומזת באבני האפוד כי היתה האות למידות טובות

והנה ידוע, כי רחל אמינו הייתה הדמות למופת של מידות טובות ונעלות, כי היא מסרה את עצמה כשנתנה את הסימנים לאחותה (רש"י בבראשית כט, כה), ולא השגיחה על עצמה במאומה, ובה קיימה בנפשה את עניין העזר והסיוע לשני באמת ובתמים.

וממילא כשבאים לציין באבני האפוד את העניין הנשגב שצריך כל בר ישראל לעזור לשני בלי שום חשבונות, מה נאה ומה יאה לקחת לאבן אותו האבן שעליה היה חקוק בנה בכורה של רחל אמנו, ולכן לקחו האבן השהם שהיה אבנו של שבט יוסף.

דברי הרמב"ן כי השם בנימין נובע ובה מהשם שקראה לו אמו

ובדברינו אלה יובן עוד, כי הנה כתוב בפסוק לגבי קריאת שמו של בנימין 'ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא שמו בן אוני ואביו קרא לו בנימין'.

דהיינו שרחל קראה לו בשם 'בן אוני', אבל יעקב קרא לו בשם 'בנימין'.

והנה מקופיא נראה, כי יעקב אבינו אבינו קרא לו בשם אחר לגמרי ממה שקראה לו אמו רחל, אמנם ברמב"ן נראה, כי באמת אמו קראה לו 'בן אוני' לומר בן צערי ואבלי (וכמוא בבר"ר פב, ט), ואוני הוא לשון צער ואבל וככתוב (דברים כו, יד) 'לא אכלתי באוני ממנו'.

ובא יעקב אבינו ורצה להמתיק את אותו השם ולתרגמו לטובה, ולכך פירש את הלשון אוני למשמעות של כוחי וכמו הלשון (בראשית מט, ג) 'ראשית אוני', וקרא לו 'בנימין' להורות כי הוא בן החוזק, וכלשון 'בן ימין' כי בימין בו הגבורה וההצלחה, וכמו שכתוב (קהת י, ב) 'לב חכם לימינו' וכן (תהלים כא, ט) 'ימינך תמצא לכל שונאך וכו'.

וממשיך הרמב"ן עוד, כי מה טעם הוצרך יעקב אבינו להמתיק את אותו השם ולדחוק עצמו לתרגמו לטובה, הרי היה יכול לתת לו שם אחר וחדש לגמרי של טובה וברכה, ולא כאותו השם שנתנה לו אשתו, ומבאר כי 'רצה להיות קורא אותו בשם שקראתו אמו, כי כן כל בניו בשם שקראו אותם אימותם יקראו, והנה תרגם אותן לטובה ולברכה'.

היוצא מזה כי באמת כשקרא יעקב אבינו את שמו של בנו 'בנימין' קראו באמת כפי השם שקראה לו אמו, אלא רק שינה אותו מעט כדי להמתיקו לטובה, אך באמת השם 'בנימין' מקורו נובע ובה מאמו רחל.

באבני האפוד המרמזים על רחל אמינו צריך לכתוב בנימין מלא

ובזה יבואר על נכון, כי לכך באבני האפוד שזה רומז על עניין העזר והסיוע, ורחל אמינו היא הייתה הדמות למופת לעניין הנשגב של מידות טובות במסירות מופלאה, היה כותבים שם השם 'בנימין' מלא עם שני יוד"ן וכפי שנכתב במקום תולדתו 'בנימין' מלא, שכנ"ל זה נבע מהשם שקראה לו אמו אז, וממילא דייקא באבני האפוד יש מקום ראוי לכתבו כפי מה שנכתב במקום תולדתו שהוא בא מהשם שנתנה לו אמו רחל.

מה שאין כן באבני החושן שאין זה מרמז ומורה על העניין של חסד ועזר לזולת - מידתו של רחל אמינו, נכתב שמו בנימן חסר וכפי שנכתב בסתמא בשאר המקומות שבתורה.

נדב ואביהוא נתקדשו לכהונה מחמת גדלות עצמן

ב' דקדוקים בכתוב

בתורה הקדושה בפרשתן איתא (שמות כה, א) 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן'.

וצריך לדקדק במה שכתב 'אהרן נדב ואביהוא', ורק אחר כך 'אלעזר ואיתמר בני אהרן', שהוא"ו שכתב באביהוא הפסיק הענין בין אהרן נדב ואביהוא שני בניו הראשונים של אהרן הכהן, לאלעזר ואיתמר שני בניו הנוותרים, ולכא"ו היה צריך לכתוב 'נדב אביהוא אלעזר ואיתמר'.

גם צריך ביאור, מה שסיים 'בני אהרן', הא כתב בתחילת הפסוק 'ואת בניו אתו', לומר שהשמות המוזכרים אחר אהרן המה בניו, ולמה כפלו בסוף עוה"פ 'בני אהרן'.

דברי רש"י בגדלותן של נדב ואביהוא

והנראה לבאר בזה, דהנה איתא ברש"י על מאמר הכתוב בעניין מיתתם של נדב ואביהו בני אהרן (ויקרא י, ג) 'ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר יהוה לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן'. ומפרש 'הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, 'ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי' (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכבדי, אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך', ע"כ. (וכן הוא במדר"ר יב, ב. גם בתנחומא שם).

הביאור בכתוב לפי זה

ונוכל לומר כאן, כי נדב ואביהוא בני אהרן שמעלתן הייתה רבה עד למאוד, עד שאומר המדרש שהיו גדולים ממשה ואהרן, נתקדשו לכהונה מחמת גדלות עצמן לבד כי רבה היא, ולא מחמת שהיו בניו של אהרן הכהן, מה שאין כן שאר בני אהרן אלעזר ואיתמר נתקדשו מחמת שהיו בני אהרן.

ולכך כתב בתחילה 'אהרן נדב ואביהוא', והפסיק העניין עם הוא"ו, לומר שעד כאן מדובר באותם שנתקדשו מחמת עצמן, וממשיך הפסוק ואומר עוד 'אלעזר ואיתמר בני אהרן' לומר שהם נתכהנו מחמת שהם היו 'בני אהרן'.

כשמשקר לתועלת בפני צאצאיו יבאר להם מה טעם הוזהר לשקר עתה, וכן כשמשקר לתועלת ינסה בכל מאודו להמעיט מן השקר

בכל פעם שמשתדל האדם לדבר אמת מקיים מצוה

וכמו שמשמע בראשונים בכוונת מצוות מדבר שקר תרחק, שבכל פעם שמשתדל האדם לדבר דבר אמת, ואפילו גם בסתם דברים שאינם נוגעים אל הממון, מקיים בזה את המצווה של 'מדבר שקר תרחק'.

והכוונה בזה, כי באמת כלפי דברי ממונות לא הותר לאדם כלל לשקר, וגם בסתם דברים אם יתכן שאנשים יתלמדו ממנו להתנהג שלא כהוגן אסור לשקר גם כשיש תועלת בדבר וכאשר נבאר אי"ה. אלא גם כשהותר לאדם לשקר בסתם דברים כשיש לו תועלת מזה, מכל מקום 'תרחק', תמעיט ככל יכולתך מן השקר, ותשקר רק מה שהכרחי ואתה חייב משום התועלת, ובזה יקיים מצוות 'מדבר שקר תרחק', כי התרחקת מן השקר ככל שיכולת.

למשל ולדוגמא

וכגון באופן שאמרנו, שהמתקשר על הטעלעפא"ן רוצה את האב, והבן ואומר לו שהאב אינו נמצא בבית ואומר לו זאת כי האב עסוק עם צאצאיו ומשפחתו ואינו רוצה לגשת עכשיו לטעלעפא"ן, ובעצם יש לו גם אפשרות לומר רק שינוי מן האמת, וכגון שיאמר כי הוא מאוד עסוק כעת, ואפילו שבאמת הוא רק מפטפט כעת עם צאצאיו, כי דבר זה נקרא רק שינוי"י מן האמת וזה הדבר המובחר לומר כי זה כעין עסוק כעת, ואין צריך הבן לומר שקר גם שהוא אינו נמצא בבית.

אכן כשאין ברירה ומוכרח לומר שאינו נמצא בבית כי רק תירוץ כזה יתקבל, מותר לומר זאת, אך לכתחילה יתחיל בשינוי מן האמת וכמו שאמרנו ז"ל 'מותר לשנות מפני דרכי שלום'.

ולכאורה נראה כי שקר ממש אסור לומר מפני דרכי שלום, אלא רק לשנות קצת מהאמת אבל לא לשקר ממש ואפילו לתועלת.

אלא התירוץ היא שבעצם התירו חז"ל לומר דבר שקר ממש כשהוא לתועלת, אבל רמזו בכאן חז"ל מה שביארנו בשיעורים הקודמים, וזהו יסוד הכרחי שאנו רואים בדברי חז"ל בעניין, כי גם מפני דרכי שלום לא הותר לאדם לשקר ממש ככל שיחפוץ בלבבו, אלא שיתבונן היטב במחשבתו ובדעתו כמה באמת צריך כאן לשקר ולשנות מדיבורו כדי שיגיע לתועלת הנרצה.

ויראה להמעיט בשקרו רק כפי הצורך והתועלת, ולא שישקר סתם בלי שום חשבון כי כבר הותרה לו הרצועה.

מדבר תשקר תרחק - תתרחק ככל יכולתך

ויתכן, כי זה כוונת מאמר הכתוב (שמות כג, ז) 'מדבר שקר תרחק', כי כשנתבונן נראה כי זה לשון משונה שלא מצאנו כמעט כדוגמתו בתורה, וכמו שראינו שכתוב בהדיא (ויקרא יט, יא) 'ולא תשקרו'.

אלא המכוון בזה, כי 'לא תשקרו' עולה על דברי ממונות שיש איסור של 'לא תשקרו' בתמידיות ובלי שום היתר כלל. אכן בשאר דברים יש רק החיוב של 'מדבר שקר תרחק' כי לפעמים יש שהותר לשקר וכגון באופנים של תועלת וכן מפני דרכי שלום וכדומה. אמנם גם באופן שהותר לשקר, מכל מקום תרחק מהשקר, ותעשה ככל יכולתך להמעיט מן השקר.

כשמשקר לתועלת בפני צאצאיו יבאר להם כי הותר עתה לשקר משום התועלת שבדבר

היו מהשומעים החשובים שיחי' ששאלו, כי כשאמרנו השיעורים בענין 'חינוך הילדים', נאמר כי כשהאב נמצא בבית, אין להורות לילד לומר למתקשר או להנוקש בדלת שהאב אינו נמצא בבית, כי בזה מרגיל האב את בנו להוציא מפיו דברי שקר.

והנה בשיעור הקודם אמרנו שהיכא שיש תועלת בדבר, מותר לאב לומר לבן שיגיד למתקשר שהאב אינו בבית. והתירוץ לזה פשוט מאוד, כי באמת מותר לעשות זאת, וכמו שביארנו בשיעור הקודם שהיכא שיש תועלת בדבר מותר לשקר, אך בכדי שלא יפגום בחינוך צאצאיו צריך שיגיד ויסביר לבן בפה מלא, דע לך בני, כי באמת אסור להוציא מן הפה דבר שקר ח"ו, אך כשיש תועלת בדבר, כי המתקשר יבוש או יתרגז שאני לא אגש לטעלעפא"ן וכדומה, בזה התירו לנו חז"ל לשקר היות ויש בזה תועלת.

אבל סתם לומר לבן שיגיד שהאב אינו נמצא בבית, אכן אסור כי בכך מרגיל את הבן לשקר ומחויב להסביר לילד מה טעם משקרים עתה, ושדייקא בציור כזה יש היתר בדבר.

מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום - לשנו"ת דייקא

עוד הקשו, מה שאמרו ז"ל (יבמות סה:): 'א"ר אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון, מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, שנאמר וכו'". הרי אמרו מותר לשנו"ת מפני דרכי שלום, ולמה לא אמרו מותר לשק"ר מפני דרכי שלום,

ההנהגה הראויה בענין היציאה לעבודה - חלק ב'

בגליון העבר (לפר' תרומה) דיברנו אודות אברך חשוב הי"ו שישב ולמד רבות בשנים אחר חתונתו ויצא עכשיו לעבודה כשלא היה לו די פרנסתו, ורצה לדעת מה ההנהגה הראויה בזה, והרחבנו בדברי התנא דמתניתין (אבות פ"ב מ"ב) 'רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר, יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון', עיי"ש.

להכניס את התלמוד תורה בתוך הדרך ארץ

אמנם יש עוד תנאי הכרחי אשר מוטל על האדם לדעת בעת שיוצא לעבוד, וכדלהלן.
דאיתא בלשון המשנה 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ', ובאר בזה הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, כי הכוונה בלשונם תלמוד תורה ע"ם דרך ארץ, שאף אדם היוצא לעבוד להביא טרף לביתו, מכל מקום צריך שיכניס את ענייני התורה בעת עסקו בדרך ארץ ובעבודתו בענייני גשמיות, ובעת שעובד עבודתו הגשמית יראה לקיים ענייני התורה המצווה עליו בעת ההיא, שיראה להתנהג ביושר ובהוגן כדרכה של תורה, ויקפיד על כל דקדוקי ההלכה שצריך להקפיד במקומות העבודה, אם בענייני חושן משפט שידקדק לבל יהיה שום חשש גזילה אונאה או ריבית וכדומה, וכן בענייני קדושה ויחוד שיזהר שלא יעבור על סרך איסור ח"ו, ובכך יקויים בו 'יפה תלמוד תורה ע"ם דרך ארץ', עכת"ד.

נתאוה הקב"ה שיהא לו דירה בתחתונים

ואיתא במדרש (תנחומא נשא פרק טז) 'אמר רבי שמואל בר נחמן, בשעה שברא הקב"ה את העולם נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים'. ופירשו בספרים הק', כי באמת יש לו להקב"ה למעלה די מלאכי מרום ושרפי מעלה, ואף על פי כן יצר את עולמו הגשמי כי רצה הקב"ה שיהא לו דירה בתחתונים, שדייקא במעשים הגשמיים שמקיימים בני אדם שם יכניסו את אלוקתו ית"ש, ויעבדו אותו בצרכי העולם הזה כשעושה הכל אך ורק עפ"י דיני התורה, ושכל עבודתו יהיה למענו ית"ש בכדי שיוכלו לעבוד אותו בייתר שאת ועוז.

ואם כן נמצא שאדרבא, כשאדם יוצא לעבודה ועוסק בענייני העולם הזה, יש לו הזדמנות עצומה וחוץ גדול המוטל עליו לקדש את השי"ת במקום ההוא, להכניס את אלוקתו ית"ש במעשי ידיו ולעבוד שם את הקב"ה בכל העת, ושתמיד יכניס את התלמוד תורה בתוך הדרך ארץ בשמירתו את דקדוקי ההלכה כראוי בעת העבודה וכדברי הרה"ק מבארדיטשוב זיע"א דלעיל, ובזה יזכה שיקויים בו המשך המשנה 'שיגיעת שניהם משכחת עון'.

דבריו הנוראים של האור החיים הק' בספרו חפץ ה'

וכאן המקום להוסיף את דבריו היקרים של האור החיים הק' (בספרו חפץ השם על מס' ברכות כח): המדקדק בלשון ה'יהי רצון' שאומרים קודם הלימוד 'ששמתי חלקי מיושבי בית המדרש', שיש לתמוה דכיון שמייירי באדם אשר זכה לשבת בבית המדרש ולעסוק בתורה כל היום, היה לו לומר הלשון ביושב"י ביהמ"ד ולא מיושב"י ביהמ"ד, וגם מדקדק עוד כמה דקדוקים בהלשון יעו"ש.

ומפרש ואומר דבר נורא, כי באמת גם ביושבי ביהמ"ד יש שני כתות, יש כת ראשונה אשר זוכה לעסוק כל היום בתורת השם בלי הפסק מאומה וכרשב"י וחבריו, ואשרי להם ואשרי חלקם. אמנם יש עוד כת של אנשים, אשר המה יוצאים למלאכתם ולעבודתם בכדי שיהיה להם מזון לפי הטף ולהביא טרף לביתם, אך עיקרם ומהותם הוא בהזמן שקובעים עתים לתורה בבוקר ובערב, וכן בכל עת וזמן שאינם עובדים עבודתם מוצאים אותם בביהמ"ד ויושבים ועוסקים בתורה בחשק רב ומתוך אושר אמיתית.

ובהני כת השניה אשר קובעים עתים לתורה חוק קבוע ערב ובוקר ובכל עת שיש להם זמן פנוי, הרי יוצא שכל עבודתו היא בבחינת מכשירי התורה, כי אם אין קמח אין תורה, ובעבודתו היא מכוון לחזק ולקיים את שאר העתים שאינו עוסק עבודתו אשר אז הוא עוסק בתורה בחשק ובשמחה, ובעבור כך זוכה האדם שמכשירי הדבר נידון כדבר עצמו, וכמו שממשיך האוה"ח הק' שם ואומר לשון נורא 'ומעלה עליהם הכתוב כאילו לומדים כל היום'.

מיושב"י בית המדרש

ולכן אמר מיושב"י בית המדרש [דהוא מלשון מקצת], כי זה קאי על אותן אנשים שעוסקים בפרנסתם ואינם עוסקים בתורה כל היום בבית המדרש, אבל שם מקומם בכל עת שיש להם זמן פנוי ובעתים הקבועים להם ללימוד התורה, שגם עליהם מוטל להודות ולהלל להשי"ת בכל פה ולשון שזכה לזכייה הכבירה הזאת לעסוק בקביעתם בתורה"ק מדי יום ביומו, ובזה הם נחשבים כאותן העוסקים בתורה כל היום כנ"ל.

והרי זה לימוד עצום לגבי אותם שהולכים לעבוד למחייתם אך כוונתם בראשם לקבוע עתים להיות עוסקים בתורה בבוקר ובערב וכן בשאר העתות והזמנים שהם פנוי מעבודתם, הרי שזוכים להיקרא בתואר הנכבד 'מיושבי בית המדרש'.

ולכן, אל יחשוב בעצמו רגשי אשמה שיצא לעבודה, וישמח על כל השנים שזכה לשבת באוהלה של תורה ובכך בנה היטב את נפשו הרוחנית שיוכל לידע להתנהג כראוי כיהודי כשר וירא שמים, ועתה השי"ת דורש מאתו שיצא לעבודה ושם במקום ההיא יוכל גם לעבדו ית"ש בלבב שלם וכדברינו לעיל.

נתנדב לעילוי נשמתו הטהורה
של רבן של ישראל שר התורה וצי"ע
מרן ה'פני מנחם' מגור זי"ע
נסתלק לגני מרומים ביום ט"ז אדר תשנ"ו

נתנדב לרגל השמחה הגדולה
בבית מורינו הרב שליט"א
בהולדת הבת לחתנו היקר
הרב ירחמיאל אונגאר שליט"א